

likovanja još uvijek bila sumarna, to jest razlikovale su se pojedine skupine objekata od drugih skupina, dok razlikovanje unutar pojedinih skupina nije još bilo dovoljno naglašeno. Izdvajanje pojedinih skupina ljudi i njihovo razlikovanje od ostalih skupina ljudi utjecalo je u toku borbe za opstanak na unutrašnju povezanost i solidarnost jednih i na njihov strah i osjećaje neprijateljstva i nesigurnosti od drugih.

S tim u vezi razvijale su se i predrasude o velikoj »vrijednosti« vlastite skupine i o potpunoj »nevrijednosti« drugih skupina, što je pojačavalo osjećaje neprijateljstva i mržnje i dovodilo do otvorenih sukoba. Kada su se razvile neke religije, te su pojačale ove činioce mržnje i neprijateljstva među ljudskim skupinama, jer su unijele među njih elemente, koji su pojačavali razlikovanja i osjećaje nadmoćnosti, superiornosti. Pojavili su se naime »izabrani narodi«, koji su smatrali da je Bog isključivo na njihovoj strani.

Kad je došlo do diferencijacije unutar pojedinih etničkih skupina i političkih zajednica i kad su se pojedini slojevi nametnuli drugima, težnja za održanjem na vlasti dovela je do toga, da su ideje o »superiornosti« i o »izabranima« prisvojene od vladajućih slojeva, za njihovu isključivu upotrebu, jer su se te osobine nijekale onima, koji su bili u podređenom položaju. Sa gledišta filozofije vladajućih kasta u Indiji, na primjer, pojedine su kaste stvorene od različitih dijelova tijela boga Brahme; tjelesne su i društvene razlike među kastama prema tome za uvijek utvrđene i svako se miješanje, bilo fizičko bilo društveno, između viših i nižih kasta